

OBRAZAC

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

NAZIV PROPISA

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Finansijske usluge, u smislu relevantnih direktiva EU obuhvataju bankarske finansijske usluge (primanje depozita od javnosti i odobravanje kredita za sopstveni račun) i nebankarske finansijske usluge, (faktoring, lizing, izdavanje garancija, iznajmljivanje sefova, platne usluge, poslovi sa hartijama od vrijednosti i dr.) koje pored banaka mogu obavljati i drugi subjekti finansijskog sektora

Relevantnim propisima EU regulisano je osnivanje, poslovanje i supervizija najznačajnijih pružalaca finansijskih usluga. Ostali pružaoci finansijskih usluga (izuzev pružalaca platnih usluga i poslovi sa hartijama od vrijednosti) nijesu uređeni obavezujućim propisima EU, već svaka zemlja, na bazi sopstvene procjene definiše potrebu i nivo regulacije nebankarskih finansijskih institucija.

Najznačajnije finansijske usluge koje nijesu obuhvaćene važećim zakonodavnim okvirom su usluge finansijskog lizinga i faktoringa. Poslovi lizinga su uređeni Zakonom o lizingu, što je doprinijelo razvoju ovog segmenta finansijskih usluga, ali nijesu propisani uslovi za osnivanje, poslovanje i kontrolu ovih subjekata.

Kada su u pitanju poslovi faktoringa, ne postoji zakon kojim se uređuje način obavljanja ovih poslova što je jedan od najznačajnijih razloga što ova vrsta finansijskih usluga nije zastupljena u većoj mjeri na našem finansijskom tržištu, niti je. Potreba za razvojem faktoringa je prevashodno izazvana problemom likvidnosti u plaćanju koji naročito negativno utiče na mala i srednja preduzeća ("MSP") zbog nedostatka obrtnih sredstava.. Problem nedostatka obrtnih sredstava izazvan dugim rokovima dospijeca njihovih potraživanja, MSP često nijesu u stanju da premoste putem tradicionalnih finansijskih usluga (kreditiranje) zbog njihove male kapitalizacije koja negativno utiče na njihovu kreditnu sposobnost, čineći im pristup bankarskim sredstvima otežanim.

Pored osnovne potrebe za uvođenjem faktoringa kojim se kreditiraju MSP u periodu između nastanka potraživanja i njegove dospelosti, uvođenje faktoringa je cjelishodno iz razloga što korisnicima usluga faktoringa olakšava poslovanje putem smanjivanja rizika i troškova vezanih za poslovanje, kroz zaštitu od rizika nenaplativosti potraživanja, upravljanje potraživanjima od strane specijalizovanih institucija (faktora) i naplatu potraživanja.

Uzimajući u obzir sličnosti efekata koji se postižu faktoringom i drugim tradicionalnim finansijskim uslugama dostupnim na tržištu, razvijeni faktoring predstavlja alternativu postojećim finansijskim uslugama. Time se stvara konkurentnost između finansijskih proizvoda koja bi se povoljno odrazila na korisnike takvih usluga.

Zbog neregulisanosti poslovanja ovih subjekata i izostanka njihove kontrole, Centralnoj banci nijesu dostupni značajni podaci o poslovnim aktivnostima tih subjekata, posebno podaci o zaduženosti klijenata kod privrednih društava koja se bave poslovima lizinga i faktoringa, uključujući i dugovanja prema subjektima koja se bave otkupom potraživanja. Time se značajno ograničava statistička osnova za potrebe analiza koje vrši Centralna banka o ostvarivanju svojih zakonom definisanih funkcija, kroz analizu ukupne zaduženosti, kao i zaduženosti po određenim djelatnostima i sektorima.

Dodatno, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore, Centralna banka vodi Kreditni registar u kojem se evidentiraju sva dugovanja prema bankama mikrokreditnim finansijskim institucijama i Investiciono razvojnom fondu Crne Gore, ali Centralnoj banci nijesu dostupni podaci o dugovanjima klijenata prema lizing i faktoring kompanijama, što otežava korisnicima podataka iz Kreditnog registra potpunije sagledavanje finansijske pozicije i kreditne sposobnosti svakog potencijalnog korisnika kredita ili druge usluge kojom se otvara potraživanje prema određenom klijentu.

Takođe, praksa pokazuje da razvoj određenog segmenta finansijskog tržišta, u značajnoj mjeri zavisi i od regulisanosti tog tržišta, kako po pitanju utvrđivanja pravila za obavljanje poslovanja, tako i po pitanju uređivanja, poslovanja i kontrole poslovanja privrednih subjekata koji pružaju te usluge. Obezbjedivanje eksternih izvora finansiranja za obavljanje ovih djelatnosti značajno je lakše ako su u pitanju regulisani subjekti, posebno kada kod aranžmana pozajmljivanja sredstava ovim institucijama pojavljuju strani subjekti.

Polazeći od navedenog, ocijenjeno je cjelishodnim da se donese posebni zakon kojim će se pored već regulisanih finansijskih usluga (mikrokreditiranje i kreditno garantni poslovi) regulisati i druge najznačajnije finansijske usluge (lizing, faktoring, otkup potraživanja), kao i osnivanje, poslovanje i kontrola poslovanja privrednih društava koja pružaju, ili će pružati ove finansijske usluge.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Regulacijom i supevizijom finansijskih institucija koje nijesu regulisane po važećim propisima (faktoring i lizing kompanije) stvoriće se preduslovi za ostvarivanje naročito sljedećih ciljeva:

- dalje razvijanje ovog segmenta finansijskih usluga, posebno poslova faktoringa, jer uređenost određenih poslova i adekvatna kontrola subjekata koji pružaju te usluge, doprinosi razvoju ovih poslova i stvaranju zdrave konkurencije na tržištu;
- veća ponuda finansijskih usluga od značaja za poslovanje malih i srednjih preduzeća;
- obezbjeđivanje sveobuhvatnije baze podataka o poslovanju subjekata koji pružaju finansijske usluge, koja će se koristiti za statističke i druge namjene, čime se obezbjeđuje kvalitetnoj osnovu za analize koje Centralna banka vrši

- unaprjeđenje Kreditnog registra koji vodi Centralna banka,
- unaprjeđenje zaštite potrošača - korisnika usluga koje pružaju ove finansijske institucije.
- unaprjeđenje kontrole bankarskih grupa na konsolidovanoj osnovi, u slučajevima kada se kao osnivači ovih finansijskih institucija pojavljuju banke.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Objasniti preferiranu opciju?**

U slučaju opcija "status quo" ostao bi neregulisan značajan segment finansijskih usluga, pa bi i dalje postojali evidentni nedostaci koji se otklanjaju donošenjem predloženog zakona.

Predloženim zakonom se na identičan način, uz uvažavanje određenih specifičnosti pojedinih usluga, uređuje poslovanje pružalaca finansijskih usluga, čime se postižu ujednačeni uslovi poslovanja pružalaca finansijskih usluga, kao preduslov za razvoj zdrave konkurencije i širenje obima i vrsta finansijskih usluga koje se nude klijentima. .

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektno.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

Usvajanje predloženog zakona će imati uticaj na poslovanje privrednih društava koja se u ovom trenutku bave poslovima finansijskog lizinga i faktoringa, jer će ti subjekti biti dužni da u određenom roku usklade svoje poslovanje sa zahtjevima iz predloženog zakona. To pretpostavlja obezbjeđivanje minimalnog kapitala (125.000 eura) i dobijanje dozvole za rad nakon ispunjenja zakonom propisanih uslova, kao i ispunjavanje obaveza izvještavanja prema Centralnoj banci, za svrhu kontrole njihovog poslovanja i statističke potrebe.

Procjenjuje se da materijalni efekti u vidu dodatnih troškova ovih subjekata neće biti značajni i da će efekti povećanja obima poslovanja zbog lakšeg pristupa eksternim izvorima finansiranja značajno prevazići moguće negativne efekte, kao i da se zbog održavanja konkurentne pozicije na tržištu, ti negativni efekti neće u krajnjem prenositi na korisnike usluga, kroz povećanje cijene usluga.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Objasniti.**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Objasniti.**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu**

- godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Dobražložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Dobražložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Dobražložiti.

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Dobražložiti.

U pripremi predloženog zakona korišćena je strana ekspertska pomoć koju je pružila Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), angažovanjem eksperata koji su aktivno učestvovali u pripremi zakona u dijelu kojim se uređuju poslovi finansijskog lizinga i faktoringa, tako da odredbe iz Zakona kojima su uređena ova pitanja predstavljaju usaglašene stavove eksperata i drugih lica koja su učestvovala u pripremi Zakona.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Ne postoje potencijalne prepreke za implementaciju ovog zakona.

Osnovni indikatori za mjerenje ispunjenja ciljeva predloženog zakona mogu biti: povećanje obima finansijskih usluga koje su predmet ovog zakona, povećana obuhvatnost podataka za statističke i druge namjene, kao i poboljšana kvaliteta pruženih finansijskih usluga sa aspekta cijene tih usluga i zaštite interesa potrošača.

Za monitoring primjene ovog zakona biće zadužena Centralna banka Crne Gore, kao supervizor finansijskih institucija iz predloženog zakona

Datum i mjesto

Starješina